

Anna Wiatr

Historie intymne

Odnajdując i tracąc siebie

NOMOS

Historie intymne

Anna Wiatr

Historie intymne

Odnajdując i tracąc siebie

NOMOS

© Copyright by Anna Wiatr & Zakład Wydawniczy »NOMOS«

Wszelkie prawa zastrzeżone. Książka ani żadna jej część nie może być przedrukowana, ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana czy powielana mechanicznie, fotooptycznie, zapisywana elektronicznie lub magnetycznie, ani odczytywana w środkach publicznego przekazu bez pisemnej zgody wydawcy.

Recenzje: prof. dr hab. Krystyna Slany
dr hab. Joanna Tokarska-Bakir

Publikacja dofinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Redakcja wydawnicza: Magdalena Pawłowicz
Redakcja techniczna: Dariusz Piskulak
II korekta: Barbara Florczyk
Projekt okładki: Joanna Tokarczyk

ISBN 978-83-7688-021-1

KRAKÓW 2010

Zakład Wydawniczy »NOMOS«
31-208 Kraków, ul. Kluczborska 25/3u
tel./fax (12) 626 19 21
e-mail: biuro@nomos.pl
www.nomos.pl

Spis treści

Wprowadzenie	7
I. Odnajdując i tracąc siebie	9
1. Ludzie i ich opowieści	9
2. Spotkanie z Innym, spotkanie z Inną	12
3. Tożsamość, narracja i intymność w świecie późnej nowoczesności	19
4. O intymności w perspektywie rozważań dotyczących płci i rodzaju	32
II. Narracje: o socjologii biografistycznej Fritza Schütze	43
III. Ugruntowania: o pewnym sposobie badania społecznej rzeczywistości	47
IV. Ku teorii intymności	51
1. Historie, które otrzymałam	51
2. Głosy kobiet, głosy mężczyzn	54
3. Jaki świat, taka intymność	124
Bibliografia	143
Indeks osób	147
Summary Seeking Self, Seeking the Other: Identity, Narrative, and Intimacy in Late Modernity	149

Cały sens socjologii (i jedyny z niej pożytek)
zasadza się na nieustannym komentowaniu
ludzkiego „przeżywanego doświadczenia”,
komentowaniu równie zmiennym i samoaktua-
lizującym się, jak samo to doświadczenie.

Zygmunt Bauman,
O pożytkach z wątpliwości

Wprowadzenie

Pole intymności jest jedną ze sfer ludzkiego bycia-w-świecie, którą można socjologicznie ująć, opisać, zinterpretować, a przede wszystkim *zobaczyć* w opowieściach ludzi o sobie i swoim życiu. Intymność w przyjętym przeze mnie ujęciu wiąże się z tożsamością i narracją, oraz relacjami, jakie pomiędzy nimi zachodzą. Te trzy społeczne fenomeny osadzam w ramach późnej nowoczesności.

Książka ta opowiada o intymnych, erotycznych związkach, i o tym, jak wpływają one na nasze tożsamości. Klamrą spinającą zarówno tekst, jak i sposób przyglądania się doświadczeniom związanym z przeżywaniem intymności, jest narracja, pojmowana jako fenomen i fundamentalny składnik rzeczywistości społecznej. Z jednej strony, narracja pojawia się w odniesieniu do tożsamości jako refleksyjnego projektu, z drugiej strony, przełożeniem takiego ujęcia tożsamości jest wybrana przeze mnie metoda przeprowadzania badań, czyli wywiad narracyjny. Okazuje się, że ludzkie bycie-w-świecie zanurzone jest w innych szerszych opowieściach, które wyznaczają wzorce i orientacje działania; te zachodzące na siebie narracyjne kręgi zawierają się w opowieści o egzystencji człowieka późnej nowoczesności.

Tożsamości, intymności i konstruującym je opowieściom przyglądam się, zainspirowana refleksją Pierre'a Bourdieu, którego naukowa twórczość otwiera możliwość połączenia tego, co subiektywne, z obiektywnym, w tym przypadku orientacji interakcjonizmu symbolicznego z namysłem odnoszącym się do struktur obiektywnych. Dialektykę tego, co osobiste i społeczne oddaje szczególnie użyteczne w kontekście podejmowanej przeze mnie problematyki pojęcie habitusu.

Można powiedzieć, że intymność jest jednym z najważniejszych egzystencjalnych wydarzeń w życiu człowieka: stawia się ją w znaczącym ciągu pomiędzy narodzinami a śmiercią; umieszcza w centrum zainteresowań zarówno życia codziennego, jak i artystycznego; to między innymi dzięki niej ludzka egzystencja nabiera sensu. Zajmuję się intymnością, stosując szczególną perspektywę, która, jako wrośnięta w socjologiczną refleksję o świe-

cie, stanie się narzędziem poznawania tego świata poprzez osobiste historie ludzi będących w intymnych, erotycznych związkach. Rozpoznawanie pola intymności rozpoczynam od określenia jego specyfiki i możliwości różnorodnych doświadczeń, jakie daje ono uczestnikom tak pojmowanej społecznej gry, gry w intymność, ale także dostrzeżenia zasad i genezy samej gry. Druga część oparta jest już na narracyjnym materiale, który zebrałam słuchając mężczyzn i kobiet, i ich miłosnych historii.

Narracyjnie zorientowana socjolożka zdaje sobie przy tym sprawę z różnych wymiarów tekstu, a także z ważności, wydawać by się mogło, pobocznych aspektów jego odbioru. Z tych względów starałam się, żeby ta książka, oprócz tego, że jest socjologiczną opowieścią o intymności czy o naszych problemach z nią związanych, była także przyjemna w czytaniu, nie tylko ze względu na poruszany temat. Z nadzieją, że mi się to udało, oddaję ją w ręce Czytelniczek i Czytelników.